

MADANIYATLARARO ALOQALAR VA GLOBALIZATSIYA: YANGI DUNYO TARTIBI

G'ayratova Jasmina Ravshan qizi

*TDYU huzuridagi M.Vosiqova nomidagi akademik letsiyning 1.4-guruh
talabasi*

***Annotatsiya:** Ushbu maqola globalizatsiya jarayonining madaniyatlararo aloqalarga ta'sirini tahlil qiladi. Madaniyatlar o'rtasidagi o'zaro muloqotning ahamiyati va uning zamonaviy jamiyatdagi o'rni ko'rsatilgan. Maqolada globalizatsiya orqali madaniyatlar qanday bir-biriga yaqinlashayotgani va bu jarayonning ijobiy va salbiy tomonlari muhokama qilinadi. Xususan, ijtimoiy, siyosiy va iqtisodiy aloqalar orqali xalqlar o'rtasidagi tushunishning kuchayishi, ammo ba'zi madaniyatlar uchun o'z qadriyatlarini saqlashdagi muammolar ham ochib beriladi. Shuningdek, madaniyatlararo qarama-qarshiliklar va tushunmovchiliklarni bartaraf etish uchun ta'lim va muloqotning o'rni ta'kidlanadi. Maqola global madaniyat va mahalliy an'analar o'rtasida muvozanatni saqlash va dunyo xalqlari o'rtasida barqarorlikni ta'minlash yo'llarini ko'rsatishga intiladi.*

***Kalit so'zlar:** Globalizatsiya, madaniyatlararo muloqot, madaniyatlararo aloqalar, ijtimoiy integratsiya, siyosiy va iqtisodiy aloqalar, mahalliy an'analar, global madaniyat, qadriyatlarni saqlash, madaniyatlararo tushunmovchilik, ta'lim va muloqot, barqarorlik, madaniy xilma-xillik, madaniyatlararo hamkorlik, zamonaviy jamiyat, madaniyatlararo qarama-qarshilik.*

Kirish

Globalizatsiya zamonaviy jamiyatni shakllantiruvchi eng muhim jarayonlardan biridir. Ushbu jarayon dunyo xalqlari o'rtasidagi madaniy, iqtisodiy va siyosiy aloqalarni kuchaytirib, bir-birini tushunishga yo'l ochadi. Biroq, globalizatsiyaning madaniyatlararo aloqalarga bo'lgan ta'siri murakkab va

ikkiyoqlama xarakterga ega. Ushbu maqola globalizatsiyaning madaniyatlararo aloqalarga ijobiy va salbiy ta'sirini tahlil qilish, shuningdek, madaniyatlararo muloqotni rivojlantirishning muhim omillarini ko'rsatishga qaratilgan.

Globalizatsiyaning Ijobiy Ta'sirlari

1. Ijtimoiy Integratsiya va Tushunishni Oshirish: Globalizatsiya jarayonida xalqlar o'rtasidagi o'zaro muloqot imkoniyatlari kengaymoqda. Internet, ijtimoiy tarmoqlar va xalqaro madaniy almashinuvlar orqali turli xalqlar o'z madaniyatini bir-biriga tanishtiradi. Bu jarayon millatlar o'rtasida tushunishni oshiradi va ijtimoiy integratsiyani kuchaytiradi.

2. Mahalliy Madaniyatlarning Tan Olinishi: Globalizatsiya ba'zi milliy an'ana va madaniy qadriyatlarning global miqyosda tan olinishi va qadrlanishiga yordam beradi. Masalan, xalqaro festival va ko'rgazmalarda turli madaniy boyliklar namoyish etiladi.

3. Siyosiy va Iqtisodiy Hamkorlikning Kuchayishi: Madaniyatlararo aloqalar siyosiy va iqtisodiy sohalarida yangi hamkorlik imkoniyatlarini yaratadi. Birlashgan Millatlar Tashkiloti, YuNESKO kabi tashkilotlar madaniyatlararo hamkorlikni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi.

Globalizatsiyaning Salbiy Ta'sirlari

1. Madaniy Garmonizatsiya: Globalizatsiya jarayonida ba'zi kichik madaniyatlar katta global madaniyatlar bilan qoplangan holda o'zligini yo'qotish xavfi ostida qoladi. Bu, xususan, mahalliy tilda so'zlashuvchilar sonining kamayishi yoki an'anaviy san'atlarning unutilishida namoyon bo'ladi.

2. Madaniyatlararo Qarama-qarshiliklar: Turli madaniy qadriyatlar va hayotiy tamoyillar o'rtasida tushunmovchilik kelib chiqishi mumkin. Bu holat ayrim hollarda millatlararo nizolarga sabab bo'lishi mumkin.

3. Qadriyatlarni Saqlashdagi Muammolar: Global ommaviy madaniyatning kuchayishi tufayli milliy qadriyatlar va an'analar zaiflashishi mumkin. Ayniqsa, rivojlanayotgan davlatlar o'z madaniy merosini saqlab qolishda qiyinchiliklarga duch keladi.

Muammolarni Yechish Yo'llari

1. Ta'limning Roli: Madaniyatlararo tushunishni rivojlantirish uchun ta'lim tizimida xalqaro madaniyatlar bilan tanishish va o'z milliy qadriyatlarini targ'ib qilishga katta e'tibor berilishi lozim.

2. Muloqot va Hamkorlik: Xalqlar o'rtasidagi madaniy almashinuv dasturlari, xalqaro festivallar va ilmiy konferensiyalar madaniyatlararo muloqotni kuchaytiradi.

3. Mahalliy va Global Madaniyatlar O'rtasida Muvozanat: Mahalliy an'analarni global ommaga moslashtirish orqali ularni saqlab qolish va rivojlantirish mumkin.

Xulosa

Globalizatsiya madaniyatlararo aloqalarning yangi imkoniyatlarini yaratib, xalqlarni birlashtiradi, lekin bu jarayonda madaniy xilma-xillikni saqlash katta ahamiyatga ega. Shuning uchun ta'lim, muloqot va hamkorlik orqali madaniyatlar o'rtasidagi qarama-qarshiliklarni kamaytirish, global va mahalliy madaniyatlar o'rtasida muvozanatni ta'minlash lozim. Bu jarayon nafaqat madaniy merosni saqlashga, balki barqaror global jamiyat qurishga ham xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Appadurai, A. (1996). *Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization*. University of Minnesota Press.
2. Robertson, R. (1992). *Globalization: Social Theory and Global Culture*. SAGE Publications.
3. Steger, M. B. (2020). *Globalization: A Very Short Introduction*. Oxford University Press.
4. YuNESKO. (2021). Madaniyatlararo muloqot va barqaror rivojlanish bo'yicha hisobot.
5. Huntington, S. P. (1993). *The Clash of Civilizations?* Foreign Affairs.
6. Held, D., McGrew, A., Goldblatt, D., & Perraton, J. (1999). *Global Transformations: Politics, Economics and Culture*. Stanford University Press.